

URBANISTIČKO – TEHNIČKI USLOVI

1	URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI	
	za izradu tehničke dokumentacije	
2	za izgradnju Osnovne škole „Vladimir Nazor“, na lokaciji koju čini katastarska parcela br.3079 i dio katastarske parcele 3078 KO Podgorica 2, u zahvatu Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada - Podgorice („Službeni list CG - opštinski propisi“ br.6/14).	
3	PODNOŠILAC ZAHTJEVA:	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta
4	POSTOJEĆE STANJE	
	<p>Uvidom u priloženu dokumentaciju, kopiju plana, listove nepokretnosti i važeću plansku dokumentaciju, konstatovano je sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> – katastarska parcela br. 3079 KO Podgorica 2, PJ Podgorica, je površine 1231 m², evidentirana u list nepokretnosti 620, načina korišćenja–neplodno zemljište, svojina-Crna Gora-Subj.raspol.Vlada CG, upravljanje-JU OŠ Vladimir Nazor; – na katastarskoj parceli br. 3078 KO Podgorica 2, PJ Podgorica je evidentirano zemljište uz vanprivrednu zgradu površine 17823 m², kao i 5 objekata načina korišćenja: <ul style="list-style-type: none"> • škola za osnovno obrazovanje, spratnosti jednospratna zgrada površine 376 m² • škola za osnovno obrazovanje, spratnosti jednospratna zgrada površine 383 m² • škola za osnovno obrazovanje, spratnosti jednospratna zgrada površine 381 m² • škola za osnovno obrazovanje, spratnosti prizemna zgrada površine 582 m² • pomoćna zgrada u vanprivredi, spratnosti prizemna zgrada površine 62 m² <p>Na zemljištu i objektima evidentirana je svojina-Crna Gora-Subjekt raspolaganja Vlada CG, upravljanje-JU OŠ Vladimir Nazor;</p> <p>Sve predmetne parcele se nalaze u zahvatu Glavnog grada - Podgorice („Službeni list CG - opštinski propisi“ br.6/14).</p>	

Slika 1: izvod iz kosih ortofoto snimaka

Slika 2: lokacija sa Geoportala UZN

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta planira uklanjanje postojećih objekata koji su evidentirani ka kat.parceli 3078 KO Podgorica 2.

Rušenje i uklanjanje postojećih struktura raditi u skladu sa članovima 112, 113 i 114 Zakona i Pravilnikom o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije za građenje objekta ("Sl.list CG", br. 44/18, 43/19)

5.1. **Namjena parcele - lokacije**

Lokacija na kojoj je predviđena izgradnja objekta/ata u funkciji školstva predstavlja katastarsku parcelu br. 3079 površine 1231 m², koja je evidentirana u List nepokretnosti 620 načina korišćenja – neplodno zemljište, svojina-Crna Gora-Subj.raspol.Vlada CG, upravljanje-JU OŠ Vladimir Nazor, kao i dio katastarske parcele 3078 u površini od 14 519 m², na kojem je evidentirano zemljište uz vanprivrednu zgradu iskazane površine kao i 5 objekata načina korišćenja:

- škola za osnovno obrazovanje, spratnosti jednospratna zgrada, površine 376 m²
- škola za osnovno obrazovanje, spratnosti jednospratna zgrada, površine 383 m²
- škola za osnovno obrazovanje, spratnosti jednospratna zgrada površine 381 m²
- škola za osnovno obrazovanje, spratnosti prizemna zgrada, površine 582 m²
- pomoćna zgrada u vanprivredi, spratnosti prizemna zgrada, površine 62 m²

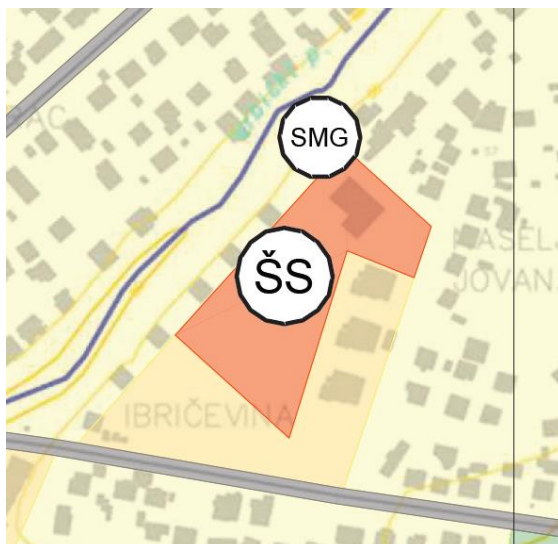
Na zemljištu i objektima evidentirana je svojina - Crna Gora - Subjekt raspolaganja Vlada CG, upravljanje - JU OŠ Vladimir Nazor;

Površina lokacije na kojoj je predviđena izgradnja objekta iznosi 15 750 m².

Lokaciju čini dio postojećeg kompleksa OŠ „Vladimir Nazor“.

Lokacija se nalazi u zahvatu Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada - Podgorice („Službeni list CG - opštinski propisi“ br.6/14).

Grafičkim prilogom br. 12 „GUR Podgorica - plan namjene površina detaljne kategorije“ – predmetna lokacija je namjene **površine za školstvo i socijalnu zaštitu i površine mješovite namjene**

LEGENDA NAMJENA POVRŠINA - DETALJNE KATEGORIJE:

	Površine za stanovanje male gustine do 120 stanovnika po ha		ZKD - Lokaliteti ili područje
	Površine za stanovanje srednje gustine 120-250 stanovnika po ha		ZKD - Kulturno istorijske cjelin ili kompleksi
	Površine za stanovanje veće gustine 250-500 stanovnika po ha		Površine za groblja
	Površine za stanovanje velike gustine 5000-1000 stanovnika po ha		Površine za potrebe odbrane
	Površine za centralne djelatnosti		Površine mineralnih sirovina
	Površine za kulturu		Površine za obradu sanaciju i skladištenje otpada
	Površine za zdravstvenu zaštitu		Drumski saobraćaj
	Površine za školstvo i socijalnu zaštitu		Željeznički saobraćaj
	Površine za mješovite namjene		Objekti telekomunikacione infrastrukture
	Površine za sport i rekreaciju		Objekti elektroenergetske infrastrukture

Površine za školstvo i socijalnu zaštitu su u planu namjene površina predviđene za gradnju dječjeg vrtića i osnovne škole.

Dozvoljeni indeksi izgrađenosti i zauzetosti urbanističke parcele moraju biti u skladu sa normativima i standardima koji uređuju određenu djelatnost, s tim da na urbanističkoj parceli mora biti predviđeno najmanje **25% zelenih površina**.

Na površinama mješovite namjene mogu se predvidjeti i objekti za upravu, kulturu, **školstvo**, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, sport i rekreaciju, vjerski objekti i ostali objekti društvenih djelatnosti **koji služe potrebama stanovnika područja obuhvaćenog planom; su površine koje su predviđene za stanovanje i za druge namjene.**

Takođe u prilogu "6.5.2.2. Osnovno obrazovanje"

Ciljevi razvoja osnovnog obrazovanja u narednom planskom periodu su:

- Povećati standard fizickog prostora na 6 m² po učeniku i kvalitet usluga na urbanom području;
- Omogućiti dobru dostupnost do škola u urbanom području (800 metara ili 10 min. pješke), u ruralnim područjima omogućiti dostupnost do većih škola uvođenjem školskih autobusa ili kombija;
- Distribuciju novih škola i širenje postojećih mora pratiti migraciona kretanja;
- Prilikom lociranja škola treba voditi računa o lokacijama koje čine značajnu tacku susreta više konekcija,
- Prioritetno tražiti rješenja u adaptacijama i dogradnji postojećih kapaciteta,
- Izgradnjom i uređenjem novih površina obezbijediti rad osnovnih škola u dvije smjene.

Pokazatelj prostornih uslova objekata osnovnih škola dat je u tabeli P1.8 (prilog).

Projekcije broja učenika i potrebnih površina objekata osnovnih škola po planskim cjelinama data je u tabeli P1.9 (prilog).

Tabela P1.8: Pokazatelj prostornih uslova objekata osnovnih škola

	Osnovna škola	Status	Broj učenika	Površina objekta	Površina dvorišta	Jedna smjena		Dvije smjene	
						Zatvorene površine po učeniku	Otvorene površine po učeniku	Zatvorene površine po učeniku	Otvorene površine po učeniku
05 Masline	Vladimir Nazor	M	884	2.974	17.773	3,4	20,1	6,7	40,2

Tabela P1.9: Projekcije broja učenika i potrebnih površina objekata osnovnih škola po planskim cjelinama

Planska cjelina	Postojeće			Jedna smjena			Dvije smjene		Razlika	
	Broj učenika	Površine objekata	Slobodne površine	Broj učenika	Površine objekata	Slobodne površine	Površine objekata	Slobodne površine	Površine objekata	Slobodne površine
05 Masline	884	2.974	17.773	1.265	7.589	12.648	3.794	6.324	820	-11.449

Na osnovu poglavlja „6.3. Ocjene demografske projekcije za 2025. godinu” prikazana je i projekcija starosnih grupa po kategorijama od kojih je za navedenu namjenu bitna “K2. Djeca osnovnoškolskog uzrasta (6-14 godina);”.

U navedenoj analizi prikazanoj u tabeli “6.7: Projekcija starosnih kategorija po planskim cjelinama za 2025. godinu” predviđeno je za naselje Masline, a u kojem se nalazi OŠ Vladimir Nazor, 1029. djece osnovnoškolskog uzrasta, dok je za susjedna naselja predviđeno: Nova varoš (1026.djece), Konik (3849. djece) i Zagorić (1925.djece)

Trenutni broj djece osnovnoškolskog uzrasta u OŠ Vladimir Nazor je 1250, stoga je neophodno korigovati prostornu projekciju, a u skladu sa zahtjevom škole i resornog ministarstva na **1500 – 2000 djece** osnovnoškolskog uzrasta za naselje Masline.

U prilogu 3 – PUP Glavnog grada Podgorica 2025, dati su normativi i standard i to:

- Osnovne škole: 6,0 m² zatvorenih i min.10-15 m² otvorenih površina po učeniku (preporučuje se 25-35 m²/učeniku). Dostupnost 800 m/10 min.

- Zelene površine ograničene namjene za Školsko dvorište - van centra 25-35 m² po učeniku (samo jedna smjena), u gustom tkivu 10-15 m² po učeniku, u vrtićima najmanje 15 m² po djetetu

Projektnu dokumentaciju i arhitektonska rješenja raditi u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima za osnivanje ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja ("Sl.list RCG", br. 040/06)

5.2.

Pravila parcelacije, građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama

Lokacija mora imati površinu i oblik koji omogućava izgradnju kao i korišćenje objekta saglasno standardima i normativima za predviđenu namjenu.

Prelomne tačke lokacije sa koordinatama:

Tačke/ koordinate	x(m)	y(m)
1	6605860.2563	4700616.6452
2	6605871.2668	4700653.3036
3	6605779.2347	4700681.0207
4	6605787.9500	4700690.7000
5	6605796.9900	4700700.6900
6	6605817.1500	4700722.9600
7	6605819.5100	4700725.6000
8	6605835.5700	4700743.6100
9	6605841.9600	4700750.6000
10	6605860.8600	4700771.2500
11	6605861.9700	4700772.2300
12	6605862.6400	4700773.0300

13	6605864.6500	4700775.2600
14	6605894.0500	4700807.9000
15	6605896.0900	4700806.0100
16	6605923.1200	4700781.1100
17	6605945.4400	4700760.6500
18	6605935.6800	4700728.2700
19	6605925.9300	4700696.3000
20	6605922.0500	4700685.0200
21	6605916.5600	4700669.0500
22	6605898.3900	4700616.4200
23	6605884.3100	4700609.0300
24	6605868.7300	4700611.3300
25	6605862.3000	4700616.2000

Tabela 1: Spisak koordinata graničnih tačaka parcele

Regulaciona linija je linija koja dijeli javnu površinu od površina namjenjenih za druge namjene.

Pri izgradnji javnih saobraćajnica moguće je širenje pojasa regulacije radi projektovanja usijeka i nasipa, odnosno korekcija regulacione linije do 5m unutar lokacije, a na osnovu Zakona o ekspropriaciji i Zakona o putevima. Svaki vlasnik je dužan da ustupi dio koji je namjenjen za izgradnju saobraćajnice, što je u skladu sa Zakonom o ekspropriaciji („Sl.list RCG“, br. 55/00,28/06, „Sl.list CG“, br.21/08,30/17) Regulaciona linija će biti korigovana, u skladu sa definisanim koridorom saobraćajnice. Mijenjanjem granice za potrebe izgradnje javne saobraćajnice i putnog pojasa ne mijenjaju se uslovi koji se tiču BRGP-a na lokaciji, a koji su definisani Planom.

Građevinska linija je linija na, iznad i ispod površine zemlje i vode, definisana grafički i numerički, **koja predstavlja granicu do koje je moguće graditi objekat.**

Građevinska linija se definiše kao linija na kojoj se mora ili do koje se može graditi.

Građevinska linija ispod zemlje (GL 0) ili vode je linija kojom se utvrđuju gabariti za podzemne dijelove objekta ili podzemne objekte.

Građevinska linija na zemlji (GL 1) je linija koja definiše granicu do koje je moguće planirati nadzemni dio objekta do visine prizemlja.

Građevinska linija iznad zemlje (GL 2) je linija kojom se utvrđuje gabarit za nadzemni do objekta iznad prizemlja kao i za nadzemne objekte koji ne sadrže prizemnu etažu (pasarele, nadzemni koridori i pješački prelazi).

Kod objekata kojima se građevinska na zemlji (GL 1) i građevinska linija iznad zemlje (GL 2) poklapaju sa regulacionom linijom, dozvoljeno je planirati konzolne ispuste - erkere i balkone maksimalne dubine 1.80 m.

. Propisana minimalna udaljenja mogu biti i manja uz saglasnost vlasnika susjednih parcela, ali se unutrašnjem dijelu placa mora obezbijediti kolski prolaz u minimalnoj širini od 2,5 m.

Preporučena spratnost je dvije nadzemne etaže.

Suterenska ili podrumaska etaža se može graditi na površini koja je manja ili jednaka površini objekta.

Kotu prizemlja prilagoditi uređenom terenu i namjeni.

Slika 3: Prikaz lokacije sa građevinskom linijom

Građevinska linija je određena prelomnim tačkama čije su koordinate:

Tačke/ koordinate	x(m)	y(m)
1	6605866.3140	4700619.4321
2	6605877.4927	4700656.6504
3	6605788.2264	4700683.5345
4	6605791.6616	4700687.3497
5	6605800.6968	4700697.3344
6	6605820.8673	4700719.6160
7	6605823.2397	4700722.2700
8	6605839.2812	4700740.2592
9	6605845.6484	4700747.2242
10	6605864.3687	4700767.6779
11	6605865.5615	4700768.7310
12	6605866.4149	4700769.7500
13	6605868.3651	4700771.9137
14	6605894.3759	4700800.7909

		15	6605919.7368	4700777.4284
		16	6605939.7465	4700759.0862
		17	6605930.8951	4700729.7208
		18	6605921.1731	4700697.8427
		19	6605911.8327	4700670.6788
		20	6605894.3108	4700619.9258
		21	6605883.4287	4700614.2143
		22	6605870.7276	4700616.0893

6 **PREPORUKE ZA SMANJENJE UTICAJA I ZAŠTITU OD ZEMLJOTRESA, KAO I DRUGE USLOVE ZA ZAŠTITU OD ELEMENTARNIH NEPOGODA I TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIH I DRUGIH NESREĆA**

Mjere za smanjenje seizmičkog rizika

Teritorija Glavnog grada pripada prostoru Crne Gore koji je izložen dejstvu zemljotresa, kako iz autohtonih žarišta, tako i iz žarišta sa susjednih teritorija. Na to utice više aktivnih ili aktivnopotencijalnihseizmogenih zona, a, prije svih, podgoricko-danilovgradska zona, koja je manje aktivna i daje rjeđe zemljotrese između 9 i 10⁰ MCS.

Seizmicke aktivnosti, narocito one velikog intenziteta, mogu dovesti i do niza posljednjih hazarda: likvefakcije tla, pojava klizišta, promjene nivoa podzemnih voda i dr.

Distribucija očekivanog seizmičkog hazarda i distribucija stanovništva u velikoj mjeri uslovljavaju nivo očekivanih šteta. Rezultati istraživanja pokazuju da je nivo očekivanog seizmičkog hazarda u urbanizovanom dijelu Glavnog grada veći u odnosu na brdsko-planinski dio, a u isto vrijeme atraktivnost Glavnog grada kao državnog centra prouzrokuje koncentraciju stanovništva i materijalnih dobara na dosta uskom području. Samim tim, nivo očekivanog seizmičkog rizika može biti višestruko povećan ako se ne obezbijede neophodni uslovi i pravci za redukciju istog. Ova vrsta rizika se može definisati kao očekivani nivo gubitaka ili šteta nastalih usljed dejstva zemljotresa na određenom mjestu i u određeno vrijeme.

Validna ocjena seizmičkog rizika, kao stepena očekivanih gubitaka u realizaciji specifičnog seizmičkog hazarda, podrazumijeva prethodnu, detaljnu katalogizaciju ukupnog fonda podataka o stambenim, privrednim i industrijskim objektima, kao i tipičnih migracionih zakonitosti stanovništva tokom godine, u cilju determinisanja funkcija njihove ukupne povredljivosti u uslovima dejstva budućih zemljotresa.

Primjena građevinskih i tehničkih normi u urbanističkom planiranju i arhitektonskom projektovanju i izgradnji u seizmički ugroženim područjima svrstava se u preventivne mjere. Od zakonskih propisa izdvajaju se:

- Pravilnik o privremenim tehničkim propisima za građenje u seizmičkim područjima („Sl. list SFRJ“; br. 39/64), koji ne važi za objekte visokogradnje;
- Pravilnik o tehničkim normativima za izgradnju objekata visokogradnje u seizmičkim područjima („Sl. list SFRJ“; br. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88, 52/90).

U cilju smanjenja seizmičkog rizika (očekivanog nivoa gubitaka ili šteta nastalih usljed dejstva zemljotresa) Planom se definiše preporuka za izradu studije o procjeni seizmičkog rizika na nivou Glavnog grada.

Planom se predlaže i provjera konstruktivne bezbjednosti objekata (zgrada i komunalne infrastrukture) koji su bili poplavljeni, i to sa dva aspekta:

- mogućeg konstruktivnog oštećenja postojećih objekata;
- pogoršanih karakteristika terena, odnosno smanjene nosivosti tla zbog dvije poplave u deset, odnosno tri u periodu od trideset godina (1979, 2000, 2010).

Mjere zaštite od poplava i bujica

Visoki vodostaji rijeke Morace i njenih pritoka, kao i rijeke Drima u Albaniji, uslovljavaju povremeno plavljenje nekih priobalnih terena, posebno u priobalnom području Skadarskog jezera. Zaštitne mjere od poplava se odnose na:

- zabranu gradnje svih objekata i podužnih trasa infrastrukture ispod maksimalno očekivane kote poplavnog talasa pedesetogodišnjih velikih voda, kao i zaštita od

stogodišnjih voda;

- pošumljavanje i primjenu tehničkih i biotehničkih radova na sanaciji erodiranih površina, kao i regulacija bujicnih vodotoka, ukoliko se to pokaže neophodnim;
- preciziranje lokacija i zona koje su ugrožene plavljenjem u planovima nižeg reda (lokalnim planskim dokumentima) i na istim lokalitetima/zonama zabraniti izgradnju stambenih i drugih objekata na kojima bi poplave prouzrokovale štete.

Razmjere rizika od poplava, kao i mjere za njihovo sprecavanje i ublažavanje je dato dokumentom "Plan za zaštitu i spasavanje poplava na teritoriji Glavnog grada".

Mjere zaštite od erozije i klizišta

Zaštita zemljišta od erozije se obezbjeđuje:

- Primjenom antierozionih mjera koje se svode na zabranu oranja po nagibu zemljišta; ciste sjece šuma na nagnutim terenima i ispaše na degradiranim terenima i na obavezu oranja po izohipsi; pošumljavanja goleti; konverzije jednogodišnjih kultura u višegodišnje na degradiranim površinama i antierozionog gazdovanja zemljištem i šumama. Skup mjera koje ce se primijeniti zavisice od nivoa erozionih rizika i vrste erozije;

- Blagovremenim antierozionim uređenjem (konzervacija i rekultivacija) slivova kao elementom kompleksnog gazdovanja vodom i zemljištem. Kod zaštite slivova prednost imaju zone rezervisane kao vodoizvorišta. Kod antierozionih mjera zaštite slivova prednost imaju biološke mjere (pošumljavanje, melioracija šuma, melioracija pašnjaka i livada i zatravljanje);

- Sprecavanjem pretvaranja livada i pašnjaka u oranice i preoravanja zemljišta na vecim nagibima cime se još više podsticu erozioni procesi;

- Terasiranjem terena sa vecim nagibom po obodu ravnice i u brdskom dijelu, putem revitalizacije starih i podizanjem novih zaštitnih podzida; tako uređene površine na tim podrucjima bi se najbolje koristile za vinogradarsku i organsku proizvodnju.

Zaštita od klizišta odnosi se na izbjegavanje nestandardnih intervencija u prirodnoj konfiguraciji zemljišta, posebno na vecim nagibima, održavanje vegetacije na nagnutim terenima i sprecavanje gradnje, kao i na primjenjivanje kriterijuma zaštite od zemljotresa.

Mjere zaštite od požara

Požar kao „najveca šumska štetocina“ javlja se u rubnim djelovima sa naseljenim mjestima.

Najveci broj požarišta se nikada ne sanira. U planskom periodu ovoj problematici se mora posvetiti više pažnje, pogovoto ako se ima u vidu da su 50% požara izazvala privatna lica.

Da bi se sprijecila pojava požara u šumama na prostoru Glavnog grada, odnosno da bi isti u slucaju pojave bio brzo lokalizovan treba sprovesti sljedece mjere:

- Mjere predohrane (imaju za cilj da se iz šume uklone, po mogucnosti, svi moguci uzroci javljanja šumskih požara; u okviru ovih mjera spada i kulturno-prosvjetna propaganda, s ciljem da se ukaže na znacaj šume kao opšteg dobra koje zahtijeva cuvanje i zaštitu);

- Mjere za brzo otkrivanje nastalog požara;

- mjere za gašenje požara i mjere poslije požara (sanacija opožarenih površina).

Pored ovih mjera, potrebno je obezbijediti: saobračajnu pristupačnost, snabdjevenost opremom i ljudstvom, službom osmatranja i javljanja, protivpožarnim prugama i punktovima za protivpožarnu zaštitu u svemu se pridržavajući Plana zaštite od požara.

Zaštita i spasavanje od požara u naseljima, gdje se nalazi veci broj ljudi i materijalnih dobara koji mogu biti ugroženi, sprovodice se kroz urbano rješenje protivpožarnih puteva i prilaza vodnim objektima, smanjenje požarne opterećenosti protivpožarnih prepreka, uslova za efikasnu intervenciju vatrogasnih snaga, dobro dimenzionisanje vodovodne i hidrantske mreže, lokacije vatrogasnih objekata, obezbjeđenje sistema veza i dr.

Pri tome je veoma važno obezbijediti saobračajnu pristupačnost, opremu i službe, osmatranja i javljanja u skladu sa lokalnim planom zaštite od požara. Posebno je u urbanom dijelu važno obezbijediti protiv požarne prilaze, prilaz vodnim objektima, ukloniti protiv požarne prepreke, adekvatno dimenzionisati vodovodne i hidrantske mreže, obezbijediti lokacije vatrogasnih objekata i međusobni sistem komunikacije.

Tehničkom dokumentacijom predvidjeti **mjere zaštite od požara** shodno propisima za ovu vrstu objekata. U cilju zaštite od elementarnih nepogoda postupiti u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ->Službeni list CG«, br.13/07, 05/08, 86/09 i 32/11), Preventivna mjera zaštite od požara je postavljanje objekata na što većem međusobnom rastojanju kako bi se sprečilo prenošenje požara. Takođe, obavezno je planirati i obezbediti prilaz vatrogasnih vozila objektu. Izgradjeni dijelovi razmatranog prostora moraju biti opremljeni funkcionalnom hidrantskom mrežom koja će omogućiti efikasnu zaštitu, odnosno gašenje nastalih požara. Za objekte u kojima se skladište, pretaču ili koriste opasne materije treba pribaviti mišljenje nadležnog organa za vanredne situacije i civilnu bezbjednost, kako susjedni objekti i šira okolina ne bi bili ugroženi.

Mjere zaštite od atmosferskih nepogoda

Zaštita od atmosferskih nepogoda (vjetar, grad, ekstremne temperature, atmosferska pražnjenja i dr) ostvaruje se:

- Projektovanjem i izgradnjom objekata primjenjujuci razlicite mjere: kroz poboljšanje toplotne izolacije koja u ljetnjem periodu ne dozvoljava pregrijvanje, dok u zimskim zadržava toplotu i kroz adekvatnu velicinu otvora vodeći računa o mikroklimatskim uslovima podneblja;
- Projektovanjem infrastrukturnih objekata u skladu sa važećim zonskim propisima i pravilnicima (npr. Pravilnik o opterećenju vjetrom građevinskih konstrukcija; „Sl. list SFRJ“; br. 70/91);
- organizovanjem sistema protivgradne zaštite;
- Gromobranskom zaštitom objekata i dr.

7 USLOVI I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Smjernice za zaštitu životne sredine

Plansko uređenje prostora predstavlja stvaranje preduslova za iniciranje modela budućeg razvoja zasnovanog na principima održivog razvoja. Cinjenica je da prostor predstavlja potencijal sa odgovarajucim prostornim resursima, te da planom postavljene aktivnosti predodređuju nacin valorizacije i korišćenja prirodnih resursa.

Osnova prepoznate racionalnosti podrazumijeva integralno unapređenje privrede, zadovoljenje društvenih potreba i kvaliteta života, te ocuvanje životne sredine.

Postizanje povezanosti privrednog, socijalnog i kulturnog razvoja i njihova usklađenost sa potrebama i ogranicenjima životne sredine predstavlja jedan od najznacajnijih i najkompleksnijih zadataka današnjice.

Zaštita i racionalno korišćenje zemljišta

S obzirom na koncept Plana, nesporna je potreba osmišljavanja odgovarajućeg modela upravljanja zemljištem kao ogranicenog resursa, te definisanja efikasnih mjera zaštite i ocuvanja. Sa satanovišta Glavnog grada, narocito onog u službi poljoprivrede i razvoja ruralnih podrucja.

Zaštita vazduha

Zagađivanje vazduha je pitanje koje se mora posmatrati na globalnom, regionalnom i lokalnom nivou, stoga smjernice i mjere ocuvanja i unapređenja njegovog stanja treba sagledati u tom kontekstu.

U prostoru razlikujemo:

- Stacionarne (tackaste i difuzne) izvore i
- Pokretne izvore

Tackasti izvori su oni kod kojih se zagađujuce materije ispuštaju u vazduh kroz za to definisane ispuste kakav je slucaj kod razlicitih postrojenja i industrijskih pogona, tehnoloških procesa i uređaja i dr.

Difuzni izvori su kod kojih se zagađujuce materije unose u vazduh bez za to određenih ispusta/dimnjaka.

Pokretni izvori su prevozna sredstva, radne mašine, radna vozila, građevinske i

	<p>poljoprivredne mašine i dr. Uzimajući u obzir ranije prepoznate potrebe održanja potencijala vazduha u smislu ukupnog poboljšanja životne sredine efikasnost zaštite njegovog kvaliteta obezbjeđuje se, prije svega, identifikovanjem i dostizanjem osnovnih ciljeva. Efikasna zaštita i poboljšanje kvaliteta vazduha uspostavlja se identifikacijom i sprovođenjem mjera kojima će se dostići postavljeni ciljevi.</p> <p>Zaštita voda Voda je vrlo važan segment životne sredine i svaka njena kvalitativna i kvantitativna promjena fizickih i bioloških svojstava i sastava smatra se zagađenjem. Znacaj ovog resursa, svakako, nameće visok prioritet zaštite.</p> <p>Zaštita od buke Buka je vrsta degradacije životne sredine čiji uticaj/posljedice nijesu tako jasno vidljive i mjerljive kao kod drugih vidova zagađenja. Očigledno, na primjer, da buka utiče na radnu sposobnost čovjeka, ponašanje životinja u prirodi i sl., ali je vrlo teško precizno odrediti prihvatljive nivoe buke. Doživljaj, a time velikim dijelom i uticaj buke je subjektivan i može se reći da zavisi od raspoloženja, vrste aktivnosti koju obavljamo u datom trenutku, vrsti buke kojoj smo izloženi, i sl. Osim toga, čini se da je buka postepeno postala sastavni dio urbane atmosfere, pa u velikim djelovima urbanih zona više i nije moguće bez primjene drastičnih mjera uspostaviti uslove koji odgovaraju stanju, npr. zone buke za gradske cjeline ili uz frekventne saobraćajnice i sl. Kao posljedica ovih nedoumica, barem dijelom, problematika zaštite od buke, iako prisutna već duže vrijeme, tek u posljednje vrijeme dobija značajnije mjesto među temama zaštite životne sredine. U skladu sa zakonskim rješenjima u oblasti buke izrađena je i usvojena Odluka o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada. Akustičko zoniranje izvršeno je na osnovu postojeće ili planirane namjene prostora, radi utvrđivanja granicnih vrijednosti indikatora buke u datim zonama, u cilju zaštite zdravlja ljudi od buke u životnoj sredini. Identifikovanje uticaja buke na kvalitet života i ukupno na životnu sredinu podrazumijevali su i prepoznavanje ciljeva zaštite od buke na području Glavnog grada.</p> <p>Tehničkom dokumentacijom predvidjeti uslove i mjere za zaštitu životne sredine u skladu sa odredbama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, br.40/10, 73/10, 40/11, 27/13, 52/16), Zakona o životnoj sredini („Službeni list CG“, br.52/16) i Zakonom za zaštitu prirode („Službeni list CG“, br.54/16) na osnovu urađene procjene uticaja na životnu sredinu.</p>
8	USLOVI ZA PEJZAŽNO OBLIKOVANJE
	<p>Posebni ciljevi PUP-a Podgorice se ogledaju kroz razvojne strukture i infrastrukturnu opremljenost Glavnog grada-Podgorice u cjelini, a između ostalih to spadaju i zelene površine. U tom smislu u okviru PUP-a Podgorice urđena je tipologija i klasifikacija predjela, a predmetna lokacija pripada:: 2-Ravnicarski predio sa istocnim brdima i Područjem karaktera predjela: 2.4. Urbano jezgro - sistem zelenila - smjernice uređenja preuzeti iz GUR-a Podgorica Kicmeni stub i osnovu sistema predstavljaju površine uz tokove rijeka Morace i Ribnice na koje se nadovezuju ostale parkovske cjeline. Cijelu osnovu sistema potrebno je upotpuniti prodorima zelenih koridora, drvoreda, trgova, skverova, urbanih džepova, kao i blokovskog zelenila. Povezivanjem zelenila stvara se ne samo olakšano funkcionisanje čovjeka kao jednog od glavnih aktera prostora, već se i životinjama omogućava nesmetano funkcionisanje kroz cjelokupan prostor stvarajući se time harmoničan odnos čovjeka i prirode. Ujedno takav sistem zadovoljava ambijentalne, estetske i socijalne aspekte. Iako na cijeloj teritoriji Podgorice postoji 10 parkova većih i manjih površina, stanje na terenu pokazuje da je većina parkovskih površina u degradiranom stadijumu koje egzistiraju kao nepovezani fragmenti.</p>

	<p>Cilj planskog pristupa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stvoriti zelene trgove i skverove kao „stepping stones“ koji povezuju linijske poteze zelenila sa zelenim površinama; - uspostaviti zelenu gradnju, stvarati urbane prostore u zelenilu; - potrebno je postojeće degradirane površine revitalizovati i pejzažno urediti i privesti ih namjeni; - stvoriti zeleni prsten grada kroz stvaranje manjih urbanih parkova po cijeloj teritoriji (postojeće blokovsko zelenilo); - neophodno je detaljnim razradama predvidjeti formiranje novih površina parkovskog karaktera i trgova, na svim mjestima koje omogućuju oblikovno i funkcionalno njihovo formiranje; - formiranje sistema za zalivanje u okviru zelenih površina. <p>Zelenilo objekata prosvjete (ZOP)</p> <p>Uređenje vrtica, osnovnih i srednjih škola treba da bude podređen korisnicima prostora, odnosno djeci različitih uzrasta. Time je potrebno izbjegavati vrste: toksične (<i>Nerium oleander</i>, <i>Evonymus europea</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Taxus baccata</i>, <i>Sambucus racemosa</i>, bršljan, hortenzija, hrizantema, đurđevak itd.) Normativi za otvoreni prostor objekata prosvjete date su u Prilogu plana. Postojeće zelene površine vrtica i škola potrebno je obnoviti i rekultivisati.</p> <p>Potrebno je stvoriti djelove za miran odmor, ljetnje ucionice, zakloniti ih od aktivne rekreacije. U ljetnjim ucionicama potrebno je obezbijediti sadržaj za sprovođenje nastave-amfiteatar), kao i sprovesti sadnju visokog drveća usljed stvaranja sjenke. Prostor dvorišta objekata prosvjete opremiti pratećim mobilijarom, klupama, kantama za smeće, rasvjetom.</p> <p>Zaštiti već postojeći zeleni fond visokovrijednog zelenila, naročito postojeće drvorede i kao i ostale samostalne jedinice sa razvijenim i odraslim krošnjama.</p>
9	<p>USLOVI I MJERE ZAŠTITE NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I NJIHOVE ZAŠTIĆENE OKOLINE</p>
	<p>Detaljni uslovi obrađuju se i primjenjuju kroz detaljne urbanističke planove, urbanističke projekte i investicione elaborate za ansamble i pojedinačne objekte, u skladu sa registrom kulturnih dobara za Glavni grad i namjenskom studijom zaštite kulturnih dobara (Zakon o zaštiti kulturnih dobara ("Sl. list CG", br. 49/10, 40/11, 44/17 i 18/19).</p> <p>Ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na arheološke ostatke, sve radove treba obustaviti i o tome obavijestiti nadležnu instituciju, kako bi se preduzele sve neophodne mjere za njihovu zaštitu, a kasnije se investitor uslovljava osiguranjem arheološkog nadzora nad radovima iskopavanja.</p> <p>Prema članu 87 i 88 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, ukoliko se, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih aktivnosti naiđe na nalaze od arheološkog značaja, izvođač radova (pronalazač), dužan je da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prekine radove i obezbijedi nalazište, odnosno nalaze od eventualnog oštećenja, uništenja i od neovlašćenog pristupa drugih lica; - Odmah prijavi nalazište, odnosno nalaz Upravi za zaštitu kulturnih dobara, najbližoj javnoj ustanovi za zaštitu kulturnih dobara, organu uprave nadležnom za poslove policije ili organu uprave nadležnom za poslove sigurnosti na moru; - Sačuva otkrivene predmete na mjestu nalaženja u stanju u kojem su nađeni do dolaska ovlašćenih lica subjekata iz tačke 2; - Saopšti sve relevantne podatke u vezi sa mjestom i položajem nalaza u vrijeme otkrivanja i o okolnostima.
10	<p>USLOVI ZA LICA SMANJENE POKRETLJIVOSTI I LICA SA INVALIDITETOM</p>
	<p>Objekte je potrebno projektovati u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom ("Sl.list CG", br. 48/13 i 44/15) i Pravilnikom o označavanju mjesta za parkiranje vozila lica sa invaliditetom i izgledu znaka pristupačnosti kojima se obilježavaju</p>

	vozila lica sa invaliditetom ("Službeni list Crne Gore, broj 79/2016)
11	USLOVI ZA POSTAVLJANJE I GRADNJU POMOĆNIH OBJEKATA
	Pomoćni objekti se postavljaju u skladu sa Odlukom o postavljanju odnosno građenju i uklanjanju pomoćnih objekata na teritoriji Glavnog grada Podgorice ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 014/21)
12	USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA BEZBJEDNOST VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA
	/
13	USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA PROMJENE U VODNOM REŽIMU
	Prilikom izrade tehničke dokumentacije poštovati Zakon o vodama („Sl. list RCG“ br. 27/07 i „Sl. list CG“ br. 73/10, 32/11, 47/11, 48/11, 52/16, 55/16, 02/17 i 80/17).
14	MOGUĆNOST FAZNOG GRAĐENJA OBJEKTA
	Objekti namjene školstvo i socijalno staranje mogu se graditi fazno, s tim što je jedinstvene funkcionalno - tehnološke cjeline potrebno definisati idejnim rješenjem. Smjernice etapnog razvoja Prostorno-urbanistički plan Podgorice realizovace se u etapama koje ce biti definisane i usklađene sa razvojem infrastrukturnih sistema, komunalnog opremanja građevinskog zemljišta i razvoja društvene infrastrukture. Pri tom je od velike važnosti permanentna međusobna saradnja lokalne uprave i državnih službi i usklađivanje kapaciteta planiranih državnim studijama sa kapacitetima infrastrukturnih sistema grada. Prilikom određivanja prostora na kojima ce se u pojedinoj etapi realizovati gradnja potrebno je primjenjivati, pored ekonomskih (troškovi pripreme zemljišta za gradnju, gradnja komunalne i društvene infrastrukture), i sljedece kriterijume: - Poboljšanje uslova života, prije svega za stalno stanovništvo Glavnog grada; - Poboljšanje kvaliteta životne sredine; - Doprinos planirane gradnje za razvoj grada, unaprijeđenju urbane sredine i za razvoj oblikovnog izraza, kako urbanih cjelina, tako i cijelog vangradskog podrucja; - Ocuvanje poljoprivrednih, obradivih površina, zelenih površina, sportsko-rekreativnih zona, kao i vodenih površina kojima je Glavni grad Podgorica bogat.
15	USLOVI ZA PRIKLJUČENJE NA INFRASTRUKTURU
15.1.	Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu
	Prilikom izrade tehničke dokumentacije potrebno je poštovati sljedeće preporuke EPCG: - Tehnička preporuka za priključke potrošača na niskonaponsku mrežu TP-2 (II dopunjeno izdanje) - Tehnička preporuka – Tipizacija mjernih mjesta - Uputstvo i tehnički uslovi za izbor i ugradnju ograničavanja strujnoj opterećenja - Tehnička preporuka TP-1b – Distributivna transformatorska stanica DTS-EPCG 10/0.4kV Prije izrade tehničke dokumentacije potrebno je pribaviti katastar podzemnih i nadzemnih instalacija, a njihovo eventualno izmještanje pada na teret investitora.
15.2.	Uslovi priključenja na vodovodnu i kanalizacionu infrastrukturu
	Instalacije vodovoda i kanalizacije projektovati u svemu prema važećim propisima i normama za tu vrstu objekata, a priključiti ih na gradsku infrastrukturu prema uslovima nadležnog organa.
15.3.	Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu
	Saobraćajnu infrastrukturu projektovati u svemu prema važećim propisima i normama za tu vrstu objekata, i prema tehničkim uslovima nadležnog organa.

	<p>OŠ „Vladimir Nazor“ predviđena je na prostoru na kojem postoji sekundarna saobraćajna mreža preko koje je moguće ostvariti saobraćajni pristup na kat.parceli 3079 i dijelu kat.parcele 3078 KO Podgorica 2.</p> <p>Mjesto saobraćajnog priključka mora biti povoljnih geometrijskih karakteristika gdje je obezbjeđena dobra preglednost.</p> <p>Namjenu saobraćajnih površina unutar kat.parcela koje čine lokaciju kai i na saob.priključku regulisati saobraćajnom signalizacijom.</p> <p>Prilikom izrade projekta uzeti u obzir postojeću regulaciju saobraćaja na kontaktnim saobraćajnicama.</p> <p>Saobraćajnu signalizaciju na priključku i unutar lokacije projektovati u skladu sa propisima, standardima i normativima koji važe u ovoj oblasti i u skladu sa Pravilnikom o saobraćajnoj signalizaciji („Sl.list CG“, broj 35/21).</p>	
15.4.	Ostali infrastrukturni uslovi	
	<ul style="list-style-type: none"> - sajt na kome se nalaze relevantni propisi u skladu sa kojim se obavlja izrada tehničke dokumentacije http:// www.ekip.me/regulativa/; - sajt na kome Agencija objavljuje podatke o postojećem stanju elektronske komunikacione infrastrukture http://ekinfrastuktura.ekip.me/ekip.me kao i - adresu web portala http://ekinfrastuktura.ekip.me/ekip/login.jsp preko koga sve zainteresovane strane od Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost mogu da zatraže otvaranje korisničkog naloga, kako bi pristupili georeferenciranoj bazi podataka elektronske komunikacione infrastrukture. 	
16.	POTREBA IZRADE GEODETSKIH, GEOLOŠKIH -GEOTEHNIČKIH, INŽENJERSKO-GEOLOŠKIH, HIDROGEOLOŠKIH, GEOMEHANIČKIH I SEIZMIČKIH) PODLOGA, KAO I VRŠENJA GEOTEHNIČKIH ISTRAŽNIH RADOVA I DRUGIH ISPITIVANJA	
	Prije izrade tehničke dokumentacije shodno članu 7. Zakona o geološkim istraživanjima - “Sl.list RCG”, br.28/93, 27/94, 42/94, 26/07, 28/11) izraditi Projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.	
17.	POTREBA IZRADE URBANISTIČKOG PROJEKTA	
	/	
18.	ZA ZGRADE URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI SADRŽE I URBANISTIČKE PARAMETRE	
	Oznaka katastarske parcele	KP 3079 i 3078 KO Podgorica II
	Površina lokacije	15750m2
	Maksimalni indeks zauzetosti	/
	Maksimalni indeks izgrađenosti	/
	Preporučena spratnost objekta/ata	P+1
	Bruto građevinska površina objekata (max BGP)	6m2 NETO po učeniku za zatvorene prostore i 10 -15m2 po učeniku otvorenih površina (školu planirati za 1500 – 2000 djece u odnosu na prostorne kapacitete)

Maksimalna visinska kota objekta

/

Parametri za parkiranje odnosno garažiranje vozila

Potrebe za parkiranjem rješavati unutar granica predmete lokacije. Dozvoljena je i kombinacija parkiranja na parceli sa garažiranjem u okviru objekta. Kapacitet potrebnog broja parking mjesta se određuje po normativima u zavisnosti od namjene./na 1000m²-30PM (10-37PM)

Minimalno parking mjesto, kod upravnog parkiranja, za putničko vozilo je širine 2,30 m i dužine 4.80 m na otvorenom a kod garaža dubina parking mjesta je minimum 5.00, a parking mjesto koje sa jedne podužne strane ima stub, zid ili drugi vertikalni građevinski element, ogradu ili opremu proširuje se za 0,30 do 0,60 m, zavisno od oblika i položaja građevinskog elementa.

Minimalna širina komunikacije za pristup do parking mjesta pod uglom 90° je 5.50m. Za paralelno parkiranje, dimenzija parking mjesta je 2.00x5.50m a širina kolovoza prilazne saobraćajnice 3.50m.

Kod kosog parkiranja, pod uglom 30/45/60 dubina parking mjesta (upravno na kolovoz) je 4.30/5.00/5.30m, širina kolovoza prilazne saobraćajnice 2.80/3.00/4.70m a širina parking mjesta 2.30m.

Najmanje 5% od ukupnog broja parking mjesta mora biti namijenjeno licima smanjene pokretljivosti.

Prilikom projektovanja garaža projektant je obavezan da poštuje Pravilnik i tehničkim zahtjevima za zaštitu garaža za putničke automobile od požara i eksplozije („Sl. list CG“, broj 9/12).

Smjernice za oblikovanje i materijalizaciju

Arhitektonsko oblikovanje objekta treba da bude u skladu sa namjenom i sadržajem objekta, tako da objekat ima prepoznatljivost adekvatnu funkciji, uz obavezu da se ostvari vizuelno jedinstvo cjelovitog prostornog rešenja, i sklad sa okolnim strukturama.

U projektovanju objekata je moguće koristiti savremene i/ili tradicionalne materijale, vodeći računa o usaglašenosti likovnog izraza i ambijenta.

Spoljna obrada objekata-fasada, mora biti izvedena od odgovarajućih materijala koji garantuju adekvatnu zaštitu objekata. Preporučuje se upotreba materijala koji daju mogućnost za savremena i ekonomična arhitektonska rešenja, a istovremeno su dobra zaštita objekata.

U cilju racionalnog korišćenja energije treba iskoristiti sve mogućnosti smanjenja korišćenja energije u objektima. Pri izgradnji objekata koristiti savremene termoizolacione materijale i predvidjeti mogućnost korišćenja solarne energije.

Krovove objekata predvidjeti u skladu sa klimatskim uslovima, sa svim potrebnim slojevima izolacije.

Uslovi za unaprijeđenje energetske efikasnosti

Pri izgradnji novih objekata potrebno je da se bar 20% potrebne energije obezbijedi iz alternativnih izvora energije, pri čemu treba voditi računa o ambijentalnim i pejzažnim karakteristikama okruženja budućih objekata.

Održivoj potrošnji energije treba dati prioritet racionalnim planiranjem potrošnje, te implementacijom mjera energetske efikasnosti u sve segmente energetskog sistema. Održiva gradnja je, svakako, jedan od značajnijih segmenata održivog razvoja koji uključuje:

- Upotrebu građevinskih materijala koji nijesu štetni po životnu sredinu;
- Energetsku efikasnost zgrada;

- Upravljanje otpadom nastalim prilikom izgradnje ili rušenja objekata.

Energetski i ekološki održivo graditeljstvo teži:

- Smanjenju gubitaka toplote iz objekta poboljšanjem toplotne zaštite spoljnih elemenata i povoljnim odnosom osnove i volumena zgrade;
- Povećanju toplotnih dobitaka u objektu povoljnom orijentacijom zgrade i korišćenjem sunceve energije;
- Korišćenju obnovljivih izvora energije u zgradama (biomasa, sunce, vjetar itd);
- Povećanju energetske efikasnosti termoenergetskih sistema.
- Za klimatizaciju prostora koristiti resurse obilja podzemnih voda i sistem toplotnih pumpi

Instalacije za iskorišćavanje sunceve energije potrebno je integrisati u oblikovanju objekata (krovovi, fasade). Najbolji način integracije ovih instalacija je postavljanje kolektora u ravan kosog krova. Ovakav način integracije moguć je ukoliko je krov orijentisan ka jugu uz odstupanja $\pm 30^\circ$. Najpogodnije tipologije zgrada za ovakvu integraciju su, svakako, stambeni objekti, bilo za kolektivno ili individualno stanovanje. U objektima čije arhitektonsko rješenje upućuje na ravan krov, optimalno rješenje je postaviti solarnu instalaciju na nosace koji garantuju optimalni nagib kolektora. Ukoliko kolektori nijesu u liniji ni sa jednom od glavnih osa fasade, preporuka je da se ovakve instalacije postave na dovoljnom rastojanju od ivice fasade da se izbjegne njihova vidljivost sa ulice.

Cilj sveobuhvatne uštede energije, a time i zaštite životne sredine, ce stvoriti preduslove za sistemsku sanaciju i rekonstrukciju postojećih zgrada, a zatim i povećanje obavezne toplotne zaštite novih objekata. Prosječne stare kuće godišnje troše 200-300 kWh/m² energije za grijanje, standardno izolovane kuće ispod 100, savremene niskoenergetske kuće oko 40, a pasivne 15 kWh/m² i manje. Energijom koja se danas potroši u prosječnoj kući u Crnoj Gori možemo zagrijati 3 - 4 niskoenergetske kuće ili 8 - 10 pasivnih kuća.

Nedovoljna toplotna izolacija dovodi do povećanih toplotnih gubitaka zimi, hladnih spoljnih konstrukcija, oštećenja nastalih vlagom (kondenzacijom), kao i pregrijavanja prostora ljeti.

Posljedice su oštećenja konstrukcije, nekomforno i nezdravo stanovanje i rad. Zagrijavanje takvih prostora zahtijeva veću količinu energije, što dovodi do povećanja cijene korišćenja i održavanja prostora, ali i do većeg zagađenja životne sredine. Poboljšanjem toplotnoizolacionih karakteristika zgrade moguće je postići smanjenje ukupnih gubitaka toplote za prosječno 40 do 80%.

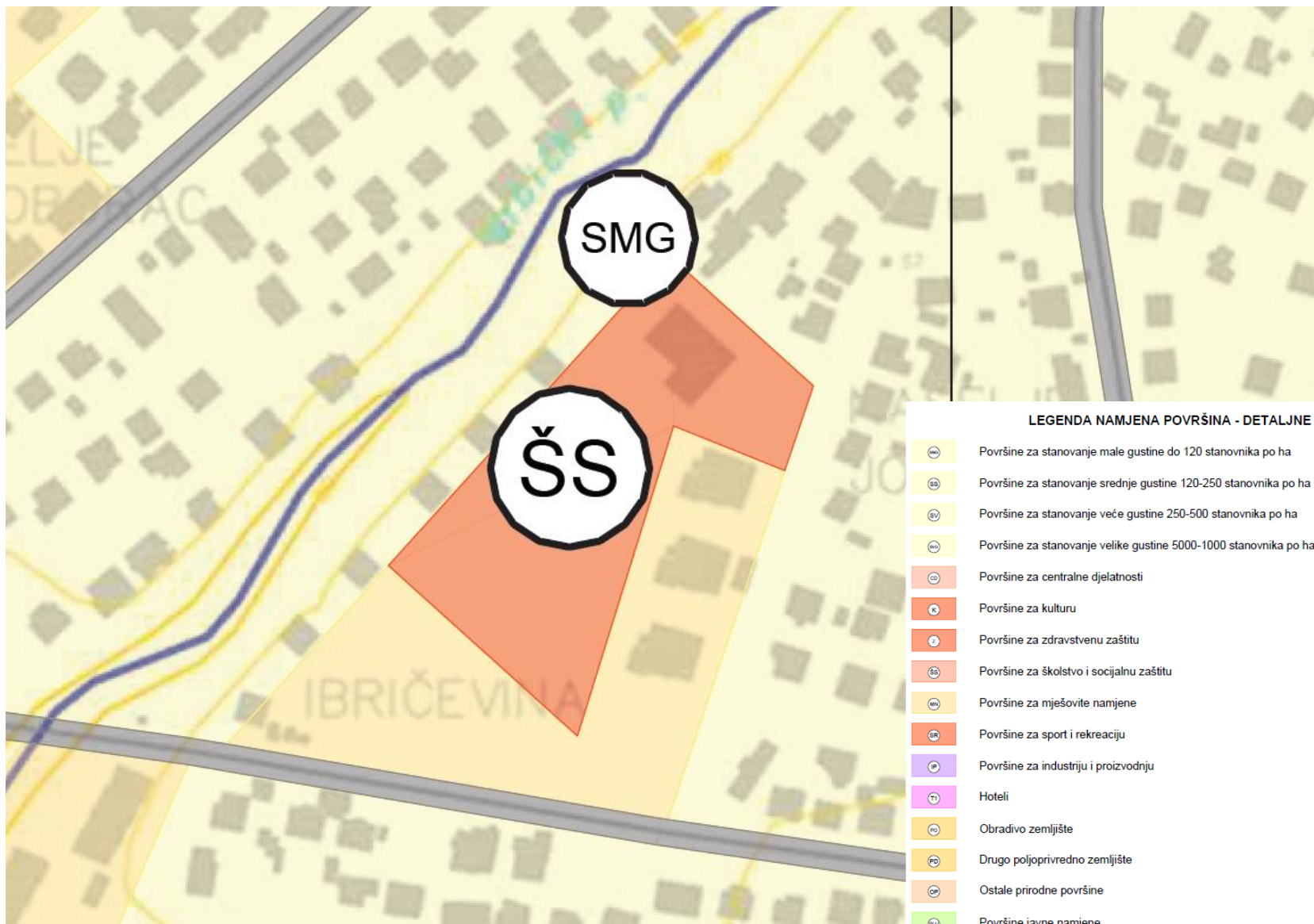
Kod gradnje novih objekata važno je već u fazi idejnog rješenja u saradnji sa projektantom predvidjeti sve što je potrebno da se dobije kvalitetna i optimalna energetska efikasna zgrada.

Zato je potrebno:

- Analizirati lokaciju, orijentaciju i oblik kuće;
- Primijeniti visoki nivo toplotne izolacije kompletnog spoljnog omotaca objekta i izbjegavati toplotne mostove. U cilju racionalnog korišćenja energije treba iskoristiti sve mogućnosti smanjenja korišćenja energije u objektima. Pri izgradnji objekata koristiti savremene termoizolacione materijale, kako bi se smanjila potrošnja toplotne energije;
- Iskoristiti toplotne dobitke od sunca i zaštititi se od pretjeranog osunčanja. Kao sistem protiv pretjerane insolacije, koristiti održive sisteme (zasjenu škurama, građevinskim elementima, zelenilom i sl.) kako bi se smanjila potrošnja energije za vještacku klimatizaciju. Drvoredima i gustim zasadima smanjiti uticaj vjetra i obezbijediti neophodnu zasjenu u ljetnjim mjesecima;
- Rashladno opterećenje treba smanjiti putem mjera projektovanja pasivnih kuća. To može uključiti izolovane površine, zaštitu od sunca putem npr. brisoleja, konzolne strukture, ozelenjene nadstrešnice ili njihove kombinacije;
- Pri proračunu koeficijenta prolaza toplote objekata uzeti vrijednosti za 20-25% niže od maksimalnih dozvoljenih vrijednosti za ovu klimatsku zonu;
- Niskoenergetske tehnologije za grijanje i hlađenje treba uzeti u obzir gdje god je to

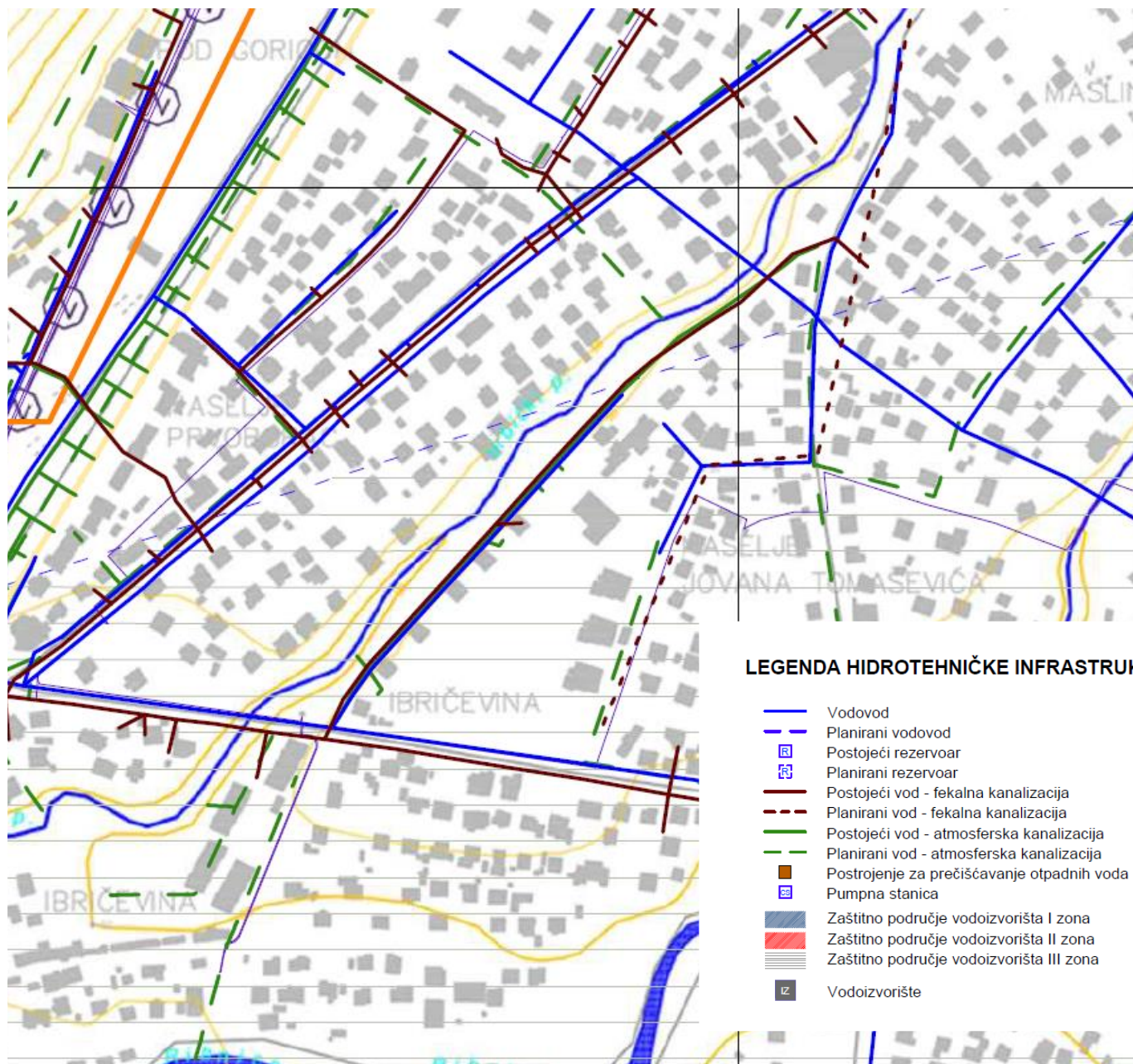

	<p>moguće;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Solarni kolektori za toplu vodu će se uzeti u obzir kod kućnih sistema za toplu vodu, kao i za grijanje bazena. Korištenje bazenskih prekrivaca će se, također, uzeti u obzir zbog zadržavanja toplote; - Kad god je to moguće, višak toplote iz drugih procesa će se koristiti za predgrijavanje tople vode za hotel, vile i vode u bazenima; - Održivost fotovoltaičnih ćelija treba ispitati u svrhu snabdijevanja niskonaponskom strujom za rasvjetu naselja, kao i druge mogućnosti, poput punjenja električnih vozila.
	<p>Sastavni dio ovih urbanističko tehničkih uslova su i:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mišljenje br. 01-018/22-106/1 od 20.01.2022.godine, izdato od strane Glavnog grada Podgorice; - saobraćajno - tehnički uslovi br. UPI 11-341/22-4 od 17.01.2022. godine izdati od Sekretarijata za saobraćaj Glavnog grada Podgorice; - mišljenje br. 30-20-02-267 od 18.01.2022. godine izdato od „CEDIS“ doo Podgorica; - tehnički uslovi br.UPI -07-041/22-42/2 od 20.01.2022. god. izdati od „Vodovod i kanalizacija“ doo Podgorica; - mišljenje br. 03-D-23/2 od 12.01.2022. godine izdato od Agencije za zaštitu životne sredine; - mišljenje br. UPI -03-1/2022-2 od 28.01.2022. god. izdato od Uprave za zaštitu kulturnih dobara; - mišljenje Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta od 07.02.2022. god.; - mišljenje br. UPI 11-341/22-132 od 07.02.2022. god.izdato od Sekretarijata za saobraćaj Glavnog grada Podgorice; - kopija plana br.: 101-917/22-237 od 31.01.2022. god i list nepoketnosti br.620 od 28.01.2022.god. izdati od Uprave za katastar i državnu imovinu - akt Direktorata za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova br.: 30-236/22-Up I-20/2 od 18.02.2022. godine
	<p>Napomena: Ovi urbanističko tehnički uslovi važe do donošenja Plana generalne regulacije Crne Gore odnosno do stavljanja van snage Prostorno urbanističkog plana glavnog grada - Podgorice („Službeni list CG - opštinski propisi“ br.6/14).</p>

LEGENDA NAMJENA POVRŠINA - DETALJNE KATEGORIJE:

	Površine za stanovanje male gustine do 120 stanovnika po ha		ZKD - Lokaliteti ili područje
	Površine za stanovanje srednje gustine 120-250 stanovnika po ha		ZKD - Kulturno istorijske cjeline ili kompleksi
	Površine za stanovanje veće gustine 250-500 stanovnika po ha		Površine za groblja
	Površine za stanovanje velike gustine 5000-1000 stanovnika po ha		Površine za potrebe odbrane
	Površine za centralne djelatnosti		Površine mineralnih sirovina
	Površine za kulturu		Površine za obradu sanaciju i skladištenje otpada
	Površine za zdravstvenu zaštitu		Drumski saobraćaj
	Površine za školstvo i socijalnu zaštitu		Željeznički saobraćaj
	Površine za mješovite namjene		Objekti telekomunikacione infrastrukture
	Površine za sport i rekreaciju		Objekti elektroenergetske infrastrukture
	Površine za industriju i proizvodnju		Objekti hidrotehničke infrastrukture
	Hoteli		Površinske vode
	Obradivo zemljište		Vjerski objekti
	Drugo poljoprivredno zemljište	Preklapajuće površine	
	Ostale prirodne površine		Zona plavljenja jezera
	Površine javne namjene		Nalazište treseta
	Površine ograničene namjene		Solarne elektrane
	Površine specijalne namjene		Vjetro elektrane
	Privredne šume		Hydro akumulacije na Morači
	Zaštitne šume		
	Šume sa posebnom namjenom		

LEGENDA HIDROTEHNIČKE INFRASTRUKTURE

- Vodovod
- - - Planirani vodovod
- P Postojeći rezervoar
- P Planirani rezervoar
- Postojeći vod - fekalna kanalizacija
- - - Planirani vod - fekalna kanalizacija
- Postojeći vod - atmosferska kanalizacija
- - - Planirani vod - atmosferska kanalizacija
- Postrojenje za prečiščavanje odpadnih voda
- Pumpna stanica
- Zaštitno področje vodoizvorišta I zona
- Zaštitno področje vodoizvorišta II zona
- Zaštitno področje vodoizvorišta III zona
- IZ Vodoizvorište

LEGENDA ELEKTROENERGETSKE I TELEKOMUNIKACIONE INFRASTRUKTURE:

- Postojeći TK vod
- - - Planirani TK vod
- Elektrovod postoječi 400 kV
- - - Elektrovod planirani 400 kV
- Elektrovod postoječi 220 kV
- - - Elektrovod planirani 220 kV
- Elektrovod postoječi 110 kV
- - - Elektrovod planirani 110 kV
- Elektrovod postoječi 35 kV
- - - Elektrovod planirani 35 kV
- Elektrovod postoječi 10 kV
- - - Elektrovod postoječi 10 kV
- - - Planirani vod - atmosferska kanalizacija
- E Postoječa trafostanica
- E Planirana trafostanica